

УДК 17.035.3:323.1:316.347

Кайол М.О.

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Державний біотехнологічний університет (ДБТУ)

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ФЕНОМЕНУ НАЦІЇ

Kayol M.O.

a graduate of the first (bachelor) level of higher education,
State Biotechnological University (SBTU)

MAIN APPROACHES TO UNDERSTANDING THE PHENOMENON OF NATION

Науковий керівник: О. В. Воронянський кандидат історичних наук, професор кафедри ЮНЕСКО “Філософія людського спілкування” та соціально-гуманітарних дисциплін, Державний біотехнологічний університет (ДБТУ)

Анотація. Розглянуто основні сучасні наукові підходи до розуміння феномену «нація»: конструктивістський (який зосереджується на соціальних та культурних факторах, що дозволяє розглядати націю та її ідентичність як соціальну конструкцію), есенціалістський (згідно якого нація є об'єктивною реальністю, що має визначені біологічні, генетичні та історичні характеристики) та синтетичний (де національна ідентичність розглядається як результат взаємодії соціально-культурних та біологічних факторів). Наголошується на важливості вивчення взаємодії різних факторів, які впливають на формування національної ідентичності, включаючи культурні, історичні, економічні та політичні аспекти.

Ключові слова: нація, націєтворення, національна ідентичність.

Abstract. The main modern scientific approaches to the understanding of the "nation" phenomenon are considered: constructivist (which focuses on social

and cultural factors, which allows considering the nation and its identity as a social construction), essentialist (according to which the nation is an objective reality that has certain biological, genetic and historical characteristics) and synthetic (where national identity is considered as the result of the interaction of socio-cultural and biological factors). It emphasizes the importance of studying the interaction of various factors that influence the formation of national identity, including cultural, historical, economic and political aspects.

Key words: nation, nation building, national identity.

Феномен нації є однією з ключових тем в політології, соціології та історії. Нація визначається як група людей, які мають спільну ідентичність, зв'язану з історією, культурою та територією. Розуміння цього феномену має велике значення для розуміння багатьох політичних, економічних та соціальних явищ, таких як націоналізм, державотворення, етнічні конфлікти та міграція.

Феномен нації досліджується багатьма вченими, існують різні підходи до його розуміння. У соціології та політології розрізняють два основні підходи: конструктивістський та есенціалістський. Конструктивістський підхід базується на тезі, що нація є соціально-конструктивним поняттям, створеним у процесі взаємодії людей, а есенціалістський підхід підкреслює біологічні та культурні особливості нації, розглядаючи її як об'єктивну реальність.

Метою даної роботи є проаналізувати основні підходи до розуміння феномену нації. Для досягнення цієї мети будуть розглянуті основні положення конструктивістського та есенціалістського підходів та їх переваги та недоліки. Також будуть проаналізовані культурні та історичні фактори, що впливають на формування національної ідентичності.

Конструктивістський підхід до розуміння нації базується на ідеї, що нація є соціально-конструктивним поняттям, створеним у процесі взаємодії людей. Згідно з цим підходом, нація не є об'єктивною реальністю, а є

результатом спільної діяльності людей, які займають певну територію та мають спільні культурні та історичні практики.

Конструктивістський підхід підкреслює роль мови та символіки у формуванні національної ідентичності. Згідно з цим підходом, національна ідентичність не є передумовою для існування нації, а стає результатом спільного вживання мови, символів та інших культурних елементів. Наприклад, мова може стати ключовим фактором, який об'єднує людей в націю.

Конструктивістський підхід також підкреслює роль держави в формуванні нації. Згідно з цим підходом, держава має важливу роль у створенні національної ідентичності через свою спроможність контролювати та нормувати культурні процеси.

Одним із недоліків конструктивістського підходу є його недостатня увага до біологічних та історичних факторів, що впливають на формування національної ідентичності. Також цей підхід може не враховувати спонтанність та непередбачуваність процесів, що відбуваються у суспільстві.

Есенціалістський підхід до розуміння нації підкреслює, що нація є об'єктивною реальністю, що має визначені біологічні, генетичні та історичні характеристики. Згідно з цим підходом, національна ідентичність є передумовою для існування нації, а не результатом спільної діяльності людей.

Есенціалістський підхід підкреслює роль біологічних та генетичних факторів у формуванні національної ідентичності. Наприклад, дослідження генетики показують, що люди з певної території мають спільні генетичні характеристики, що може бути пов'язано зі спільною історією та культурою.

Есенціалістський підхід також підкреслює роль історичних та культурних факторів у формуванні національної ідентичності. Згідно з цим підходом, національна ідентичність формується через спільні історичні та культурні практики, що переживаються нацією протягом довгого часу.

Одним з недоліків есенціалістського підходу є недостатня увага до соціальних та політичних факторів, які також впливають на формування

національної ідентичності. Також цей підхід може призвести до ідеї, що нації є несумісними та ворожими одна до одної на основі біологічних та генетичних відмінностей.

Синтетичний підхід до розуміння нації поєднує елементи конструктивістського та есенціалістського підходів. Згідно з цим підходом, національна ідентичність формується через соціальні та культурні фактори, але також враховується роль біологічних та генетичних факторів у формуванні національної ідентичності.

Синтетичний підхід відображає більш складний та реалістичний погляд на націю та національну ідентичність, оскільки враховує різноманітність та складність процесу формування нації та її ідентичності. Цей підхід дозволяє уникнути ідеологізації поняття нації та розглядати її як складну соціальну та культурну конструкцію, яка формується через інтеракцію різноманітних факторів.

Таким чином, розуміння феномену нації є складною та актуальною проблемою, яка привертає увагу вчених з різних галузей знань. Різноманітні підходи до розуміння нації та її ідентичності залежать від філософських, соціологічних, політичних та історичних переконань вчених. Вони відображають складність та розмаїття процесу формування нації та її ідентичності.

Розуміння феномену нації та її ідентичності є важливим для розвитку культури та соціального прогресу. Воно допомагає відчувати належність до певної спільноти, розуміти та поважати культурну різноманітність, а також визначати політичні та соціальні межі.

У висновку можна зазначити, що кожен з розглянутих підходів має свої переваги та недоліки. Конструктивістський підхід зосереджується на соціальних та культурних факторах, що дозволяє розглядати націю та її ідентичність як соціальну конструкцію. Есенціалістський підхід підкреслює біологічні та генетичні фактори та історичні та культурні практики, які впливають на формування національної ідентичності. Синтетичний підхід до

розуміння нації поєднує елементи обох підходів та дозволяє розглядати національну ідентичність як складну соціальну та культурну конструкцію.

Отже, розуміння феномену нації та її ідентичності є складною та актуальною проблемою, яка потребує подальшого дослідження та розвитку. Зокрема, важливо вивчати взаємодію різних факторів, які впливають на формування національної ідентичності, включаючи культурні, історичні, економічні та політичні аспекти. Крім того, дослідження національної ідентичності може бути корисним для розуміння та вирішення різних соціальних проблем, пов'язаних зі стосунками між різними культурами та національними групами.

Література:

1. Воронянський О. В. Проблема типології теорій формування націй у зарубіжній науковій літературі //Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія" Питання політології". – 2010. – №. 912. – С. 69-73.
2. Воронянський О. В. Історія України. Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Х. : Парус, 2005. – 544 с.
3. Воронянський О. В., Зайончковський Ю. В., Романова С. С. Політологія з модулем «Україна, Європа, світ». – 2021.
4. Воронянський О. В. и др. Національний суверенітет: український вимір в контексті світової політичної думки. – 2017.
5. Воронянський О. Проблема суб'єктності суверенітету в контексті технології здійснення влади / О. Воронянський // Evropsky politicky a pravni diskurz. - 2015. - Vol. 2, Iss. 4. - С. 205-209.
6. Калініченко В. В. и др. Історія України: від найдавніших часів до сьогодення. – 2016.
7. Моїсєєва Н. І. Людина та сучасний комунікаційний простір. Філософія спілкування : Філософія. Психологія. Соціальна комунікація. 2014. № 7. С. 89- 94

8. Моїсєєва Н. І. Соціально-комунікаційна діяльність як історико-суспільна практика. Х. :ХНТУСГ, 2015. 392 с.

References:

1. Voronianskyi O. V. Problema typolohii teorii formuvannia natsii u zarubizhnii naukovii literaturi //Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni VN Karazina. Seriiia" Pytannia politolohii". – 2010. – №. 912. – S. 69-73.
2. Voronianskyi O. V. Istoriiia Ukrainy. Navch. posibnyk dlia studentiv vyshchych navchalnykh zakladiv. – Kh. : Parus, 2005. – 544 s.
3. Voronianskyi O. V., Zaionchkovskyi Yu. V., Romanova S. S. Politolohiia z modulem «Ukraina, Yevropa, svit». – 2021.
4. Voronianskyi O. V. y dr. Natsionalnyi suverenitet: ukraïnskyi vymir v konteksti svitovoi politychnoi dumky. – 2017.
5. Voronianskyi O. Problema subiektnosti suverenitetu v konteksti tekhnolohii zdiisnennia vlady / O. Voronianskyi // Evropsky politicky a pravni diskurz. - 2015. - Vol. 2, Iss. 4. - S. 205-209.
6. Kalinichenko V. V. y dr. Istoriiia Ukrainy: vid naidavnishykh chasiv do sohodennia. – 2016.
7. Moisieieva N. I. Liudyna ta suchasnyi komunikatsiinyi prostir. Filosofiia spilkuvannia : Filosofiia. Psykholohiia. Sotsialna komunikatsiia. 2014. № 7. S. 89-94
8. Moisieieva N. I. Sotsialno-komunikatsiina diialnist yak istoryko-suspilna praktyka. Kh. :KhNTUSH, 2015. 392 s.

УДК 29

Даля Леонідівна Кобелєва,
канд. філос. наук, старший викладач
кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування»
та соціально-гуманітарних дисциплін